

Jednolita S-trategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST

PODSTRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO I WSPIERANIA EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA ZASOBÓW NA LATA 2016-2032

**Załącznik nr 9: Inwentaryzacja przyrodnicza obszarów
chronionego krajobrazu na terenie Gminy Ornontowice**

Opracowanie:

Centrum
Doradztwa
Energetycznego

Centrum Doradztwa Energetycznego Sp. z o.o.

Biuro:

ul. Krakowska 11

43-190 Mikołów

Tel/fax: 32 326 78 17

e-mail: biuro@ekocde.pl

Zespół autorów:

mgr inż. Biotechnologii, spec. Biotechnologia w Ochronie Środowiska **Patrycja Jędras**

mgr Ochrony Środowiska, spec. Monitoring i Zarządzanie Środowiskiem **Agnieszka Kopańska**

mgr Ochrony Środowiska, spec. Fizykochemiczne Metody w Ochronie Środowiska **Klaudia Moroń**

mgr Ochrony Środowiska, spec. Geoekologia **Anna Piotrowska**

mgr Geologii, spec. Hydrogeologia i Ochrona Środowiska Wodnego **Katarzyna Płonka**

mgr inż. Inżynierii Środowiska, spec. Systemy Informacji o Środowisku **Agnieszka Skrabut**

lic. Gospodarka Przestrzenna **Dorota Walczak**

SPIS TREŚCI

_Toc444779472

1. Wstęp	4
1.1 Podstawa prawna	4
1.2 Cel i zakres opracowania	4
1.3 Metodyka opracowania	4
2. Walory fizyczno-geograficzne Gminy Ornontowice	5
2.1 Rzeźba terenu i budowa geologiczna	5
2.2 Gleby	5
2.3 Klimat	6
2.4 Wody powierzchniowe	6
3. Obszar Inwentaryzacji	7
3.1 Położenie	9
3.2 Dolina Potoku Od Solarni	10
3.3 Dolina Potoku Łąkowego	15
3.4 Dolina Potoku Ornontowickiego	20
3.5 Dolina Potoku Leśnego	25
3.6 Dolina Potoku Z Bujakowa	28
4. Charakterystyka wybranych gatunków roślin najczęściej występujących na obszarach chronionego krajobrazu w Gminie Ornontowice	30
5. Roślinność potencjalna	34
6. Podsumowanie i wnioski	36
7. Spis rysunków, tabel i fotografii	38
7.1 Spis rysunków	38
7.2 Spis tabel	38
7.3 Spis fotografii	38

1. WSTĘP

1.1 PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną do wykonania opracowania stanowi umowa zawarta w dniu 13 października 2015 r. w Mikołowie pomiędzy Powiatem Mikołowskim, a Centrum Doradztwa Energetycznego Sp. z o. o. (CDE), dotyczącej opracowania dokumentu strategiczno-operacyjnego pn. „Podstrategia ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystania zasobów na 2016-2032”, finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014. Przedmiotem umowy było wykonanie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ornontowice” w ramach której została przeprowadzona Inwentaryzacja przyrodnicza obszarów chronionego krajobrazu na terenie Gminy Ornontowice.

Podstawowym obowiązującym w Polsce aktem prawnym, który umożliwia skuteczną ochronę przyrody jest Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 r., poz. 1651).

1.2 CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Celem opracowania jest inwentaryzacja środowiska przyrodniczego na terenie obszarów chronionego krajobrazu Gminy Ornontowice dla potrzeb ochrony przyrody i zagospodarowania przestrzennego.

Zakres przestrzenny badań obejmuje 5 obszarów chronionego krajobrazu zlokalizowanych na terenie Gminy, którymi są jary i doliny potoków:

- Potok Łąkowy łącznie z dopływami,
- Potok Leśny łącznie z dopływami,
- Potok Od Solarni łącznie z dopływami,
- Potok Ornontowicki łącznie z dopływami,
- Potok Z Bujakowa łącznie z dopływami.

1.3 METODYKA OPRACOWANIA

Przeprowadzoną metodologię badań można zaliczyć do tzw. „metodyki uproszczonej” zalecanej i stosowanej w szczególności dla potrzeb ochrony przyrody i potrzeb identyfikacji oraz restytucji ekologicznego systemu.

Wszystkie analizy wykonane zostały w 3 etapach:

- ✓ wstępna analiza badanych obszarów,

- ✓ badania terenowe – relacja fotograficzna,
- ✓ badania kameralne - opracowanie wyników badań terenowych.

Z racji tego, iż badania zostały przeprowadzone poza okresem wegetacyjnym roślin, nie wszystkie gatunki był możliwe do oznaczenia. Część gatunków została przydzielona jedynie do rodziny bez podania konkretnego gatunku, gdyż o tej porze roku dokładne oznaczenie było niemożliwe.

2.WALORY FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE GMINY ORNONTOWICE

2.1 RZEŻBA TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA

Gmina Ornontowice położona jest w północno-zachodniej części niecki górnośląskiej. Niecka górnośląska jest częścią większego utworu geologicznego, który nazywany jest strukturą śląsko-morawską. Utwory trzeciorzędowe, czwartorzędowe oraz starsze pochodzące z triasu i karbonu stanowią podłoże gminy. Czwartorzęd można podzielić na dwa okresy: plejstocen oraz trwający do dziś holocen. Osady, które pochodzą z holocenu występują na całym obszarze Gminy z wyjątkiem jej południowej części. Są reprezentowane przez piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz gliny zwałowe. Osady pochodzące z trzeciorzędu zalegają na osadach triasowych bądź karbonowych, zalicza się do nich ropy margliste oraz ropy gipsowe z wkładkami z innych skał. Na terenie Gminy Ornontowice lokalnie można napotkać osady triasowe, które tworzą ropy i piaskowce margliste. Najstarsze utwory geologiczne występujące na terenie Gminy powstały w karbonie. Właśnie w tych warstwach są zlokalizowane złoża węgla kamiennego jako kopaliny głównej, a także metanu jako kopaliny towarzyszącej. Występują one w postaci warstw orzeskich i rudzkich. Zaleganie warstw karbońskich ma charakter monoklinalny pocięty przez uskoki.

2.2 GLEBY

Na terenie Gminy Ornontowice występują gleby pseudobielicowe wytworzone na utworach piaszczystych, gliniastych lub pyłowych, a także rędziny lekkie i mieszane. Brunatne mady pyłowe i gliniaste występują w obrębie dolin rzecznych (zlewnia Kłodnicy). Część gruntów na obszarze Gminy wskutek działalności przemysłowej, górniczej oraz zabudowy uległa przekształceniu. Gleby uległy poważnej degradacji z powodu deformacji powierzchni, zmian stosunków wodnych oraz zanieczyszczeń atmosferycznych. W północnej i wschodniej części gminy dominują piaski słabogliniaste. Na pozostałym jej obszarze występują gliny średnie i piaszczyste pochodzenia dyluwialnego.

2.3 KLIMAT

W Ornontowicach występuje przewaga wiatrów zachodnich (21% dni w roku) o średniej prędkości 4,1 i południowo – zachodnich (20% dni w roku) o średniej prędkości 4,1 m/s. W okresie letnim najrzadziej wieją wiatry północne (6,3%) i południowe (6,5%). Podobne warunki anemologiczne występują w okresie zimowym. Przeważają wiatry słabe od 0 m/s do 5 m/s.

Najzimniejszym miesiącem w roku jest styczeń (średnia wieloletnia – 2,7 °C), a najcieplejszym lipiec (+17,4 °C). Wiosną temperatura rośnie od +2,6 °C w marcu do +13 °C w maju. Jesienią spada z +13,1 °C we wrześniu do +3,5 °C w listopadzie. Średnie roczne wartości wilgotności względnej powietrza na obszarze Gminy nie różnią się zasadniczo od parametrów charakterystycznych dla całej Wyżyny Śląskiej i wynoszą średnio ok. 7,5%. Najniższą wilgotnością względną powietrza charakteryzują się miesiące letnie.

Najwięcej dni z mgłą notuje się w miesiącach jesiennych (wrzesień – listopad). Najmniej mgieł występuje w czerwcu i lipcu.

2.4 WODY POWIERZCHNIOWE

Teren Gminy Ornontowice prawie całkowicie położony jest w zlewni rzeki Kłodnicy. Jedynie południowo-zachodnie krańce gminy należą do zlewni rzeki Bierawki. Zarówno jedna jak i druga rzeka należą do systemu rzecznej Odry. Potok Ornontowicki jest największym i najważniejszym ciekim obszaru gminy, swój początek bierze w południowej części gminy, na północnych stokach Zrębu Jaśkowicko-Orzeskiego. Jego koryto jest częściowo uregulowane i zarurowane. System rzeczny Potoku Ornontowickiego (w obrębie granic administracyjnych gminy) składa się z:

- Potoku Od Solarni,
- Potoku Łąkowego,
- Potoku Leśnego,
- Potoku Z Bujakowa.

Na obszarze gminy znajdują się także sztuczne zbiorniki wodne. Głównie są to drobne zbiorniki przemysłowe znajdujące się na terenie Zakładu Głównego KWK „Budryk”. Po jednym zbiorniku znajduje się na terenie Parku Gminnego oraz Parku Pałacowego, reszta usytuowana jest w górnej części zlewni Potoku Ornontowickiego. Stawy zlokalizowane są na Potoku Leśnym.

3. OBSZAR INWENTARYZACJI

Na podstawie Uchwały Rady Gminy Ornontowice z dnia 30 października 2003 roku w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie Gminy Ornontowice poddaje się pod ochronę jary i doliny potoków na terenie Gminy Ornontowice, przez wyznaczenie obszarów chronionego krajobrazu:

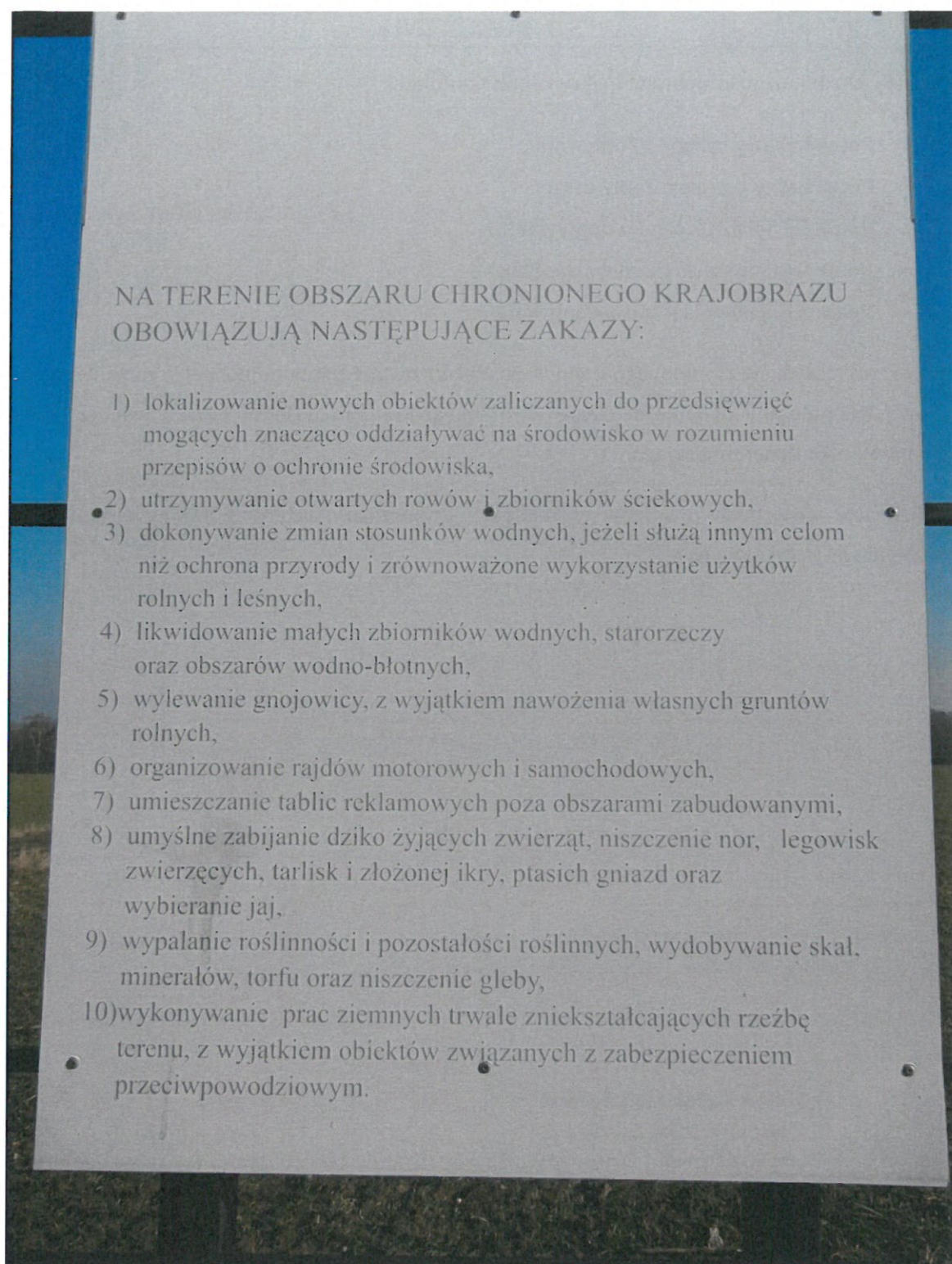
- Potoku Ornontowickiego łącznie z dopływami,
- Potoku Leśnego łącznie z dopływami,
- Potoku Z Bujakowa łącznie z dopływami,
- Potoku Łąkowego łącznie z dopływami,
- Potoku Od Solarni łącznie z dopływami.

Jak podaje uchwała celem wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu jest chronienie istniejących korytarzy ekologicznych, wyróżniających się krajobrazowo terenów o zróżnicowanych ekosystemach.

Na terenie każdego z ww. obszarów zostały postawione tablice informujące na jakim terenie obszaru chronionego krajobrazu się znajdujemy wraz z obowiązującymi tam zakazami.

**FOTOGRAFIA 1: TABLICA INFORMACYJNA NA TERENIE OBSZARU CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINY POTOKU Z
BUJAKOWA (FOT. CDE)**

FOTOGRAFIA 2: ZAKAZY OBOWIĄZUJĄCE NA OBSZARACH CHRONIONEGO KRAJOBRAZU (FOT. CDE)

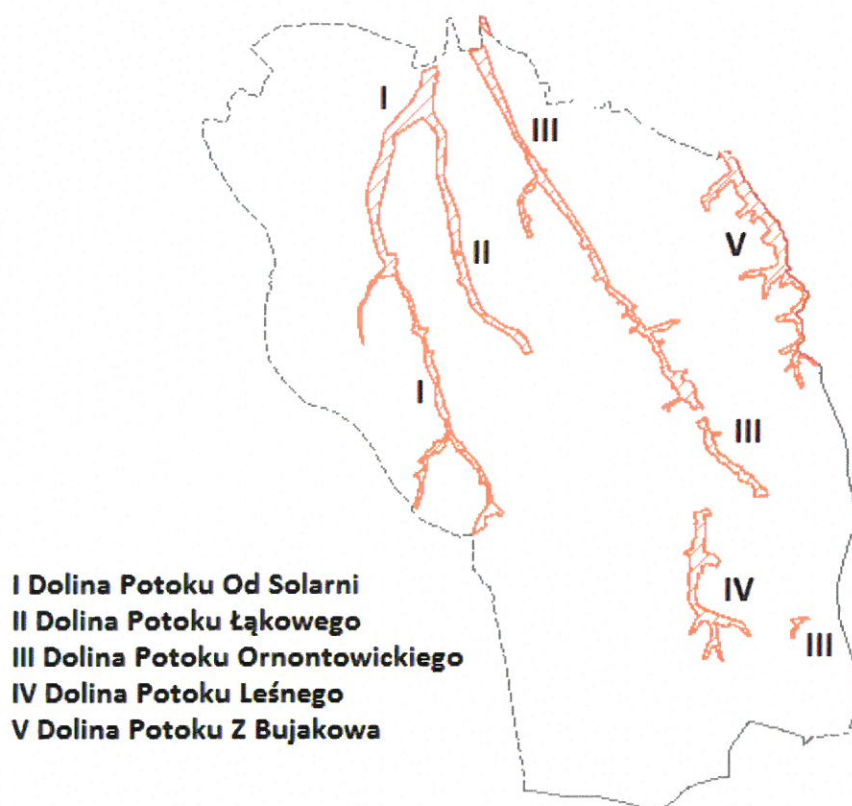
3.1 POŁOŻENIE

Obszary chronionego krajobrazu to jary i doliny potoków:

- Potok Łąkowy łącznie z dopływami,
- Potok Leśny łącznie z dopływami,
- Potok Od Solarni łącznie z dopływami,
- Potok Ornontowicki łącznie z dopływami,
- Potok Z Bujakowa łącznie z dopływami.

Większość obszarów chronionego krajobrazu zlokalizowana jest w północnej i centralnej części Gminy. Na południu znajduje się obszar chronionego krajobrazu Doliny Potoku Leśnego i część Doliny Potoku Ornontowickiego.

Lokalizację wszystkich obszarów chronionego krajobrazu na terenie Gminy Ornontowice przedstawia mapka poniżej.

**RYSUNEK 1: OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU NA TERENIE GMINY ORNONTOWICE (ŹRÓDŁO:
OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WWW.GIS.MIKOLOW.EU)**

3.2 DOLINA POTOKU OD SOLARNI

Dolina Potoku Od Solarni zlokalizowana jest w zachodniej części Gminy Ornontowice. Część południowa doliny położona jest głównie na obszarach łąk, często w pobliżu pól uprawnych. Obszar ten charakteryzuje się bujną roślinnością trawiastą rosnącą przy brzegu potoku, a wśród drzew dominuje olsza czarna.

FOTOGRAFIA 3: DOLINA POTOKU OD SOLARNI (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 4: DOLINA POTOKU OD SOLARNI (FOT. CDE)

Zbliżając się ku północy i kierując się w okolice stawu roślinność ulega zmianie. Wśród drzew dominują dęby i sosny, a roślinność jest typowa dla terenów przybrzeżnych.

FOTOGRAFIA 5: DĘBY NAD POTOKIEM OD SOLARNI (*QUERCUS*) (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 6: DOLINA POTOKU OD SOLARNI – OKOLICE STAWU (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 7: SIT (*JUNCUS L.*) (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 8: DOLINA POTOKU OD SOLARNI – OKOLICE STAWU (FOT. CDE)

Północne obszary potoku (przy granicy z Gierałtowicami) to tereny łąkowe z zadrzewieniem w dalszej części. Na tym obszarze nie zinwentaryzowano żadnych cennych gatunków przyrodniczych oraz nie przewiduje się ich występowania.

FOTOGRAFIA 9: DOLINA POTOKU OD SOLARNI – NIEDALEKO GRANICY Z GIERAŁTOWICAMI (FOT. CDE)

W poniższej tabeli przedstawiono zinwentaryzowane gatunki roślin i zwierząt.

TABELA 1: ZINWENTARYZOWANE GATUNKI ROŚLIN I ZWIERZĄT W DOLINIE POTOKU OD SOLARNI (ŹRÓDŁO:
OPRACOWANIE WŁASNE)

Lp.	Nazwa gatunkowa - polska	Nazwa gatunkowa - łacina
Gatunki roślin		
1	Olsza czarna	<i>Alnus glutinosa</i>
2	Topola czarna	<i>Populus nigra</i>
3	Trzcina pospolita	<i>Phragmites australis</i>
4	Podagrycznik pospolity	<i>Aegopodium podagraria</i>
5	Oset	<i>Carduus L.</i>
6	Krwawnica pospolita	<i>Lythrum salicaria</i>
7	Wiechlina pospolita	<i>Poa trivialis</i>
8	Manna mielec	<i>Glyceria maxima</i>

9	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>
10	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>
11	Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i>
12	Brzoza brodawkowata	<i>Betula pendula</i>
13	Buk zwyczajny	<i>Fagus silvatica</i>
14	Sit	<i>Juncus L.</i>
15	Sosna zwyczajna	<i>Pinus sylvestris</i>
16	Kupkówka pospolita	<i>Dactylis glomerata</i>
17	Rzepik pospolity	<i>Agrimonia eupatoria</i>
18	Łopian pajęczynowaty	<i>Arctium tomentosum</i>
Gatunki zwierząt		
19	Sroka zwyczajna	<i>Pica pica</i>
20	Bogatka zwyczajna	<i>Parus major</i>

Na obszarze Doliny Potoku Od Solarni (okolice stawu) zidentyfikowano gatunek Dęba czerwonego (*Quercus rubra*), który jest gatunkiem inwazyjnym. Oznacza to, że we względnie szybkim tempie i dużej liczbie osobników kolonizuje nowe tereny i siedliska stając się zagrożeniem dla rodzimych gatunków. Powinien on być usuwany z terenów chronionych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Bogatka zwyczajna (*Parus major*) należy do gatunków objętych ochroną ścisłą, a Sroka zwyczajna (*Pica pica*) objęta jest ochroną częściową.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin, żaden z zinwentaryzowanych gatunków nie podlega ochronie prawnej.

3.3 DOLINA POTOKU ŁĄKOWEGO

Część Doliny Potoku Łąkowego położona jest na terenach łąk, w pobliżu pól uprawnych. W dalszej części obszaru pojawiają się zadrzewienia wśród których dominują dęby, brzozy i sosny.

FOTOGRAFIA 10: DOLINA POTOKU ŁĄKOWEGO (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 11: BRZOZY, DĘBY I SOSNY NAD POTOKIEM ŁĄKOWYM (FOT. CDE)

Na tym obszarze zinwentaryzowano również leszczynę pospolitą i kalinę koralową.

FOTOGRAFIA 12: LESZCZYNA POSPOLITA (*CORYLUS AVELLANA*) (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 13: KALINA KORALOWA (*VIBURNUM OPULUS*) (FOT. CDE)

Druga część Potoku Leśnego porośnięta jest bujną roślinnością przybrzeżną, którą w głównej mierze tworzą różne gatunki traw.

FOTOGRAFIA 14: DOLINA POTOKU ŁAKOWEGO (FOT. CDE)

W tym rejonie wśród drzew dominuje olsza czarna. Wśród gatunków cennych przyrodniczo można wyróżnić skrzyp olbrzymi, który do 2014 roku był objęty ochroną prawną. Obecnie w Polsce na wielu obszarach traci stanowiska.

FOTOGRAFIA 15: OLSZA CZARNA (*ALNUS GLUTINOSA*) (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 16: SKRZYP OLBRZYMI (*EQUISETUM TELMATEIA*) (FOT. CDE)

Poniższa tabela przedstawia zinwentaryzowane gatunki roślin i zwierząt.

TABELA 2: ZINWENTARYZOWANE GATUNKI ROŚLIN I ZWIERZĄT W DOLINIE POTOKU ŁĄKOWEGO (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)

Lp.	Nazwa gatunkowa - polska	Nazwa gatunkowa - łacina
Gatunki roślin		
1	Olsza czarna	<i>Alnus glutinosa</i>
2	Brzoza brodawkowata	<i>Betula pendula</i>
3	Lipa szerokolistna	<i>Tilia platyphyllos</i>
4	Leszczyna pospolita	<i>Corylus avellana</i>
5	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>
6	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>
7	Kalina koralowa	<i>Viburnum opulus</i>
8	Krwawnik pospolity	<i>Achillea millefolium</i>
9	Babka lancetowata	<i>Plantago lanceolata</i>
10	Skrzyp olbrzymi	<i>Equisetum telmateia</i>
11	Kupkówka pospolita	<i>Dactylis glomerata</i>
12	Kłosówka	<i>Holcus</i>
13	Pokrzywa zwyczajna	<i>Urtica dioica</i>
Gatunki zwierząt		
14	Kawka zwyczajna	<i>Corvus monedula</i>

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Kawka zwyczajna (*Corvus monedula*) objęta jest ochroną ścisłą.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin, żaden z zinwentaryzowanych gatunków nie podlega ochronie prawnej.

3.4 DOLINA POTOKU ORNONTOWICKIEGO

Potok Ornontowicki przebiega przez centrum Gminy, wzdłuż ulicy Zwycięstwa. W przeważającej części przepływa przez tereny prywatnych posiadłości.

FOTOGRAFIA 17: DOLINA POTOKU ORNONTOWICKIEGO (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 18: DOLINA POTOKU ORNONTOWICKIEGO (FOT. CDE)

Wśród roślinności udało się zinwentaryzować m.in. dziką różę, klona zwyczajnego, buka zwyczajnego, dęby szypułkowe i bezszypułkowe.

FOTOGRAFIA 19: KRZEW DZIKIEJ RÓŻY (*ROSA CANINA*) (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 20: KLON ZWYCZAJNY (*ACER PLATANOIDES*) (FOT. CDE)

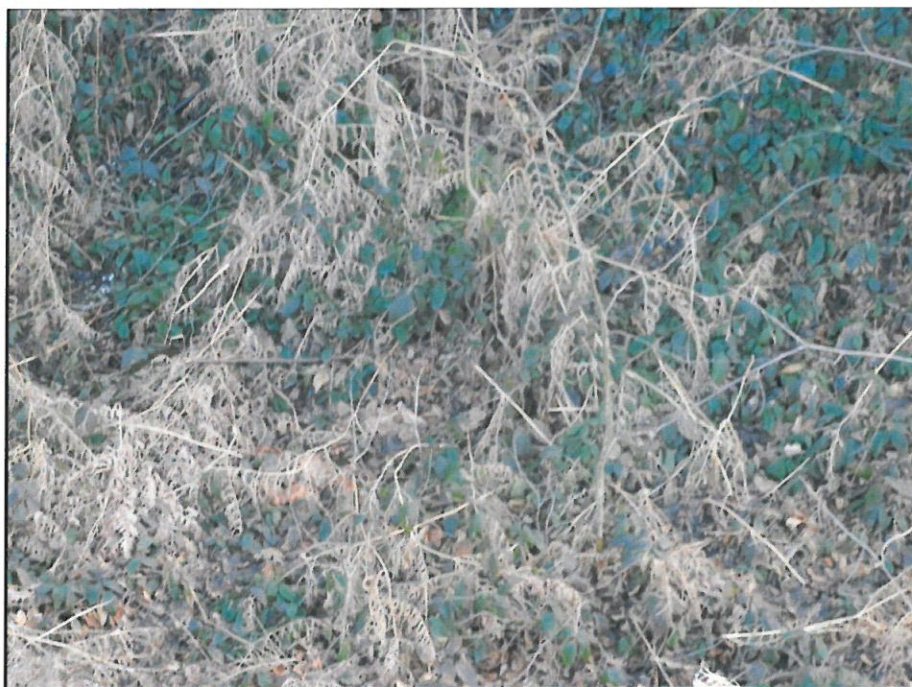
Niewielki południowy odcinek Potoku Ornontowickiego zlokalizowany jest w rejonie ogródków działkowych. Jest to obszar, który nie wyróżnia się żadnymi szczególnymi wartościami przyrodniczymi. Wśród roślinności zinwentaryzowano m. in. dęby, topolę osikę czy orlicę pospolitą.

FOTOGRAFIA 21: DOLINA POTOKU ORNONTOWICKIEGO – REJON OGRÓDKÓW DZIAŁKOWYCH (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 22: DĄB (*QUERCUS*) (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 23: ORLICA POSPOLITA (*PTERIDIUM AQUILINUM*) (FOT. CDE)

W poniższej tabeli przedstawiono zinwentaryzowane gatunki roślin i zwierząt.

**TABELA 3: ZINWENTARYZOWANE GATUNKI ROŚLIN I ZWIERZĄT W DOLINIE POTOKU ORNONTOWICKIEGO
(ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)**

Lp.	Nazwa gatunkowa - polska	Nazwa gatunkowa - łacina
Gatunki roślin		
1	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>
2	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>
3	Klon zwyczajny	<i>Acer platanoides</i>
4	Buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>)
5	Orlica pospolita	<i>Pteridium aquilinum</i>
6	Dzika róża	<i>Rosa canina</i>
7	Jarząb pospolity	<i>Sorbus aucuparia</i>
8	Sosna zwyczajna	<i>Pinus sylvestris</i>
9	Koniczyna	<i>Trifolium</i>
10	Topola osika	<i>Populus tremula</i>
Gatunki zwierząt		
11	Kos zwyczajny	<i>Turdus merula</i>
12	Bażant zwyczajny	<i>Phasianus colchicus</i>

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Kos zwyczajny (*Turdus merula*) należy do gatunków objętych ochroną ścisłą.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin, żaden z zinwentaryzowanych gatunków nie podlega ochronie prawnej.

3.5 DOLINA POTOKU LEŚNEGO

Dolina Potoku Leśnego znajduje się na południu Gminy. Wśród gatunków roślin udało się zinwentaryzować m.in. olsze czarną, sosnę zwyczajną czy świerka pospolitego.

FOTOGRAFIA 24: DOLINA POTOKU LEŚNEGO (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 25: SOSNA ZWYCZAJNA (*PINUS SYLVESTRIS*) (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 26: ŚWIERK POSPOLITY (*PICEA ABIES*) (FOT. CDE)

W poniższej tabeli przedstawiono zinwentaryzowane gatunki roślin.

TABELA 4: ZINWENTARYZOWANE GATUNKI ROŚLIN W DOLINIE POTOKU LEŚNEGO (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE
WŁASNE)

Lp.	Nazwa gatunkowa - polska	Nazwa gatunkowa - łacina
1	Olsza czarna	<i>Alnus glutinosa</i>
2	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>
3	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>
4	Sosna zwyczajna	<i>Pinus sylvestris</i>
5	Świerk pospolity	<i>Picea abies</i>

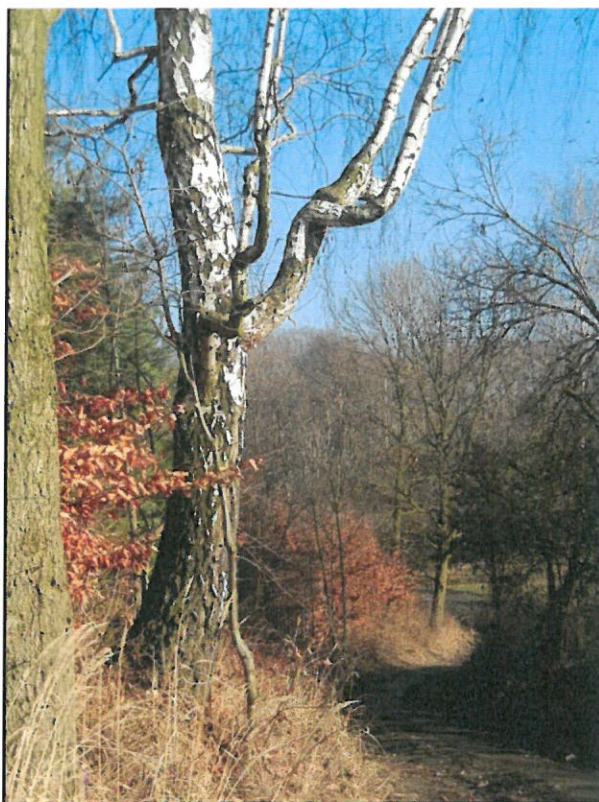
Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin, żaden z zinwentaryzowanych gatunków nie podlega ochronie prawnej.

3.6 DOLINA POTOKU Z BUJAKOWA

Dolina Potoku Z Bujakowa znajduje się na wschodzie Gminy, na pograniczu z Bujakowem. Jest to obszar położony w spokojnej części Gminy, z dala od zabudowy mieszkaniowej.

FOTOGRAFIA 27: DOLINA POTOKU Z BUJAKOWA (FOT. CDE)

FOTOGRAFIA 28: BRZOZA BRODAWKOWATA (*BETULA PENDULA*) (FOT. CDE)

Poniższa tabela przedstawia zinwentaryzowane gatunki roślin.

TABELA 5: ZINWENTARYZOWANE GATUNKI ROŚLIN W DOLINIE POTOKU Z BUJAKOWA (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE
WŁASNE)

Lp.	Nazwa gatunkowa - polska	Nazwa gatunkowa - łacina
1	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>
2	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>
3	Sosna zwyczajna	<i>Pinus sylvestris</i>
4	Brzoza brodawkowata	<i>Betula pendula</i>
5	Kłósówka	<i>Holcus</i>
6	Mniszek lekarski	<i>Taraxacum officinale</i>

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin, żaden z zinwentaryzowanych gatunków nie podlega ochronie prawnej.

4. CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH GATUNKÓW ROŚLIN NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARACH CHRONIONEGO KRAJOBRAZU W GMINIE ORNONTOWICE

Olsza czarna (*Alnus glutinosa*)

Olsza czarna w Polsce jest typowym gatunkiem nizinnym. Olsza czarna ma wysokie wymagania pod względem wilgotności powietrza i gleby. Znosi dużą wilgotność najlepiej spośród naszych gatunków. Dla dobrego wzrostu wymaga wody przepływowej, ale może też występować na terenach z wodą zastojową, unika terenów suchych. Jest ona drzewem terenów nadrzecznych i obniżeń, typowych dla bagien.

Najlepiej udaje się na próchniczych, stale świeżych, aż do mokrych, głębokich glebach gliniastych z dostępnymi wodami gruntowymi; znosi dobrze zatapianie. Olsza czarna zajmuje gleby, których cechą jest z reguły duże uwilgotnienie. Olszyny rosną także na madach, przy rzekach i strumieniach oraz na glebach brunatnych z dębem szypułkowym, grabem i jesionem. W środkowych i dolnych biegach rzek, nad jeziorami i w zagłębieniach terenu olsza czarna jest jednym z głównych gatunków na siedliskach lasu mieszanego bagiennego, olsu i olsu jesionowego. Charakter domieszki produkcyjnej może pełnić na siedliskach: lasu łęgowego, lasu mieszanego wilgotnego i lasu wilgotnego.

Kalina koralowa (*Viburnum opulus*)

Kalina koralowa jest pospolita w całej Polsce. Rośnie przeważnie na glebach cięższych, wilgotnych, często w olszynach na zalewach, nad rzekami i rowami, w podszyciu i brzegach lasów. Roślina była objęta w Polsce częściową ochroną gatunkową od 1983 roku do października 2014 roku.

Dąb szypułkowy (*Quercus robur*)

W Polsce dąb szypułkowy rozprzestrzeniony jest na terenie całego kraju, jest on gatunkiem nizinnym. Dąb szypułkowy ma duże wymagania glebowe. Wymaga gleb świeżych, głębokich, bogatych w związki mineralne i organiczne. Rośnie na glebach gliniastych, gliniasto-piaszczystych lub gliniasto-wapiennych. Dobrze znosi wilgotność gleby często więc występuje na aluwialnych nadbrzeżnych i rozlewiskach w dolinach dużych rzek, gdzie wchodzi w skład lasów łęgowych. Jest to gatunek bardzo zmienny, często dający mieszańce z dębem bezszypułkowym. Cechy charakterystyczne odróżniające go od dębu bezszypułkowego: krótki ogonek liściowy, żołędzie na długich ogonkach (szypułkach), nerwy liścia dochodzące do kłap i zatok.

Dąb bezszypułkowy (*Quercus petraea*)

Drzewo niższe od dęba szypułkowego, w Polsce, z wyjątkiem małego skrawka na północnym wschodzie (Mazury, Suwalszczyzna), występuje w całym kraju na niżu, w górach rzadko. Tworzy mieszańce z dębem szypułkowym. Pod względem warunków troficznych jest mniej wymagającym gatunkiem w porównaniu z dębem szypułkowym. Dąb bezszypułkowy wymaga pulchnych, piaszczysto-gliniastych gleb lub piaszków na glinie. Są to gleby: brunatne zdegradowane, płowe i bielcowe oraz inne.

Sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*)

Sosna zwyczajna jest gatunkiem o dużej zmienności, co jest związane z jej ogromnym zasięgiem geograficznym. Zwykle jest to drzewo duże, dorastające do wysokości 25–35 m, a w sprzyjających warunkach nawet 40–48 m. Sosna należy w Polsce do gatunków najpowszechniej występujących, stanowi około 75% składu gatunkowego naszych lasów. Jest gatunkiem nizinnym. Występuje w różnych

warunkach glebowych: na zwięzłych, zbitych, prawie jałowych, marglistych, piaszczysto gliniastych, piaszczystych glebach, a także na wrzosowiskach i torfowiskach wysokich.

Topola osika (*Populus tremula*)

W Polsce jest pospolita na całym obszarze. Największe rozmiary i najlepszą jakość osiąga na świeżych, gliniasto-piaszczystych, próchnicznych, pulchnych, bogatych w składniki pokarmowe i dość głębokich glebach leśnych. Doskonale rośnie na madach (Materiały ETH). Wymaga gleb z ruchomą wodą gruntową, znosi okresowe zalewanie. Nie spotyka się jej lub występuje bardzo

rzadko na stanowiskach suchych. Może występować na siedliskach borów mieszanych, jednak najlepiej rozwija się, najdłużej utrzymuje zdrowe drewno i osiąga największe wymiary na siedliskach żyznych lasu świeżego, lasu wilgotnego i olsu.

Trzcina pospolita (*Phragmites australis*)

Trzcina pospolita należy do rodziny wiechlinowatych. Bytuje głównie na terenach podmokłych. Zasiedla przede wszystkim bagna, podmokłe łąki oraz brzegi wód stojących, a niekiedy również płynących. W zależności od odmiany, może osiągać wysokość od 1m. nawet do 4-5 m. i rozrastać się w wielkie kępy, za sprawą silnych, grubych i zdrewniałych podziemnych kłączy.

Podagrycznik pospolity (*Aegopodium podagraria*)

Należy do rodziny selerowatych. Jest byliną rozpowszechnioną w całej Europie i Ameryce Północnej. W Polsce rośnie masowo w wilgotnych miejscach, w cienistych lasach liściastych, zaroślach, na łąkach i przy drogach. Wymaga raczej wilgotnego podłoża, nie ma specjalnych wymagań co do gleby.

Kupkówka pospolita (*Dactylis glomerata*)

Gatunek rośliny należący do rodziny wiechlinowatych. W Polsce pospolity. Bylina. Trawa wieloletnia kępkowa. Rośnie na łąkach i pastwiskach. Preferuje gleby umiarkowanie wilgotne, suche gleby mineralne, torfowo-murszowe i dostatecznie żyzne (bogate w azot i potas). Na glebach przepuszczalnych dobrze znosi zalew. Osiąga wysokość od 50 cm do 1,5 m. jest to wysoka trawa, tworząca bujne kępy.

Krwawnik pospolity (*Achillea millefolium*)

Roślina z rodziny astrowatych, w Polsce pospolita na całym obszarze. Występuje na pastwiskach, łąkach i nieużytkach od niżu po tereny górskie. Łatwo dostosowuje się do różnych warunków, ale preferuje gleby średnio próchniczne. Wytwarza kłacz, za pomocą których szybko się rozrasta. Roślina o działaniu leczniczym.

Dzika róża (*Rosa canina*)

Krzew wysokości do 3 (4) m, o gałęziach zwykle łukowato przewieszających się. Kolce sztywne i grube, gęsto ułożone na pędach głównych, hakowate. Gatunek o dużym zasięgu, rośnie w Europie, północno-zachodniej Afryce i zachodniej Azji. Róża dzika jest bardzo pospolita na terenie całej Polski; jest to gatunek bardzo zmienny, mający wiele form, najczęściej spotykany w zaroślach, na skrajach lasów, na miedzach.

5. ROŚLINNOŚĆ POTENCJALNA

Ze względu na porę roku w której była prowadzona inwentaryzacja, większość gatunków była niemożliwa do oznaczenia. Jednak znając warunki glebowe oraz zbiorowiska roślinne można wskazać gatunki potencjalnie występujące na danych terenach.

W okolicach stawu, wzdłuż potoku od Solarni dominujące gatunki drzew to: sosny, dęby, buki i brzozy. Gatunki te pozwalają przypuszczać, że na danym terenie występuje las świeży mieszany.

Charakterystyka lasu świeżego mieszanego

Gatunki główne: sosna I-II bonitacji, dąb II-III bonitacji, buk II-III bonitacji, świerk I-II bonitacji, jodła II-III bonitacji.

Gatunki domieszkowe: modrzew, brzoza, osika, lipa, klon, świerk, jodła.

Gatunki podszytowe: leszczyna, trzmielina, kruszyna, jarząb, wiciokrzew, dereń, głóg.

Gatunki runa typowe:

- *Hepatica nobilis* - przylaszczka pospolita,
- *Stellaria holostea* - gwiazdnica wielokwiatowa,
- *Carex digitata* - turzycza palczasta,
- *Ajuga reptans* - dąbrówka rozłogowa,
- *Melica nutans* - perlówka zwisła,
- *Mucelis muralis* - sałatnik leśny,
- *Poa nemoralis* - wiechlina gajowa,
- *Hieracium murorum* - jastrzębiec leśny,
- *Catharinea undulata* - żurawiec falistolistny,
- *Moehringia trinervia* - możylinek trójnerowowy,
- *Oxalis acetosella* - szczawik zajęczy,
- *Serratula tinctoria* - sierpik balwierski,
- *Melampyrum nemorosum* - pszeniec gajowy,
- *Betonica officinalis* - bukwica zwyczajna.

Gatunki częste:

- *Majanthemum bifolium* - konwalijka dwulistna,
- *Luzula pilosa* - kosmatka owłosiona,
- *Calamagrostis arundinacea* - trzcinnik leśny,

- *Pteridium aquilinum* - orlica pospolita,
- *Dryopteris spinulosa* - narecznica krótkoostna,
- *Polytrichum attenuatum* - płonnik strojny,
- *Robus saxatilis* - malina kamionka,
- *Fragaria vesca* - poziomka pospolita,
- *Trentalis europaea* - siódmaczek leśny,
- *Carex pilulifera* - turzyca pigułkowata,
- *Oxalis acetosella* - szczawik zajęczy,
- *Deschampsia flexuosa* - śmiełek pogięty.

W związku z powyższym, wymienione gatunki mogą potencjalnie występować na terenie Doliny Potoku Od Solarni.

Na terenie Doliny Potoku Od Solarni znajduje się staw, w którym można wyróżnić strefę przybrzeżną – litoral. Jest to strefa zbiornika wodnego przylegająca do brzegu, lądu, charakteryzuje się najlepszymi warunkami życia w wodach - dużo światła, tlenu, urozmaicona rzeźba dna. W litoralu, czyli strefie przybrzeżnej można wyróżnić trzy podstrefy: strefę roślin przybrzeżnych, strefę roślin o liściach pływających oraz strefę roślin zanurzonych.

Strefa roślin przybrzeżnych:

- Trzcina pospolita (*Phragmites australis*),
- Pałka szerokolistna (*Typha latifolia*),
- Tatarak zwyczajny (*Acorus calamus*).

Strefa roślin o liściach pływających:

- Grążel żółty (*Nuphar lutea*),
- Grzybień biały (*Nymphaea alba*),
- Rzęsa drobna (*Lemna minor*).

Strefa roślin zanurzonych:

- Moczarka kanadyjska (*Elodea canadensis*),
- Rogatek sztywny (*Ceratophyllum demersum*),
- Rdestnica pływająca (*Potamogeton natans*).

Wyżej wymienione gatunki mogą stanowić potencjalną roślinność zbiornika.

Znaczna część obszarów chronionego krajobrazu na terenie Gminy położona jest na terenach łąk i pól. Poniżej przedstawiono typowe gatunki roślin dla terenów polnych i łąkowych, które mogą stanowić potencjalną roślinność na tych obszarach.

Gatunki polne i łąkowe:

- Dąbrówka rozłogowa (*Ajuga reptans*),
- Krwawnik pospolity (*Achillea millefolium*),
- Pyleniec pospolity (*Berteroa incana*),
- Pszonak drobnokwiatowy (*Erysimum cheiranthoides*),
- Bluszcz kurdybanek (*Glechoma hederacea*),
- Kosmatka polna (*Luzula campestris*),
- Komonica zwyczajna (*Lotus corniculatus*),
- Wyka ptasia (*Vicia cracca*),
- Tymotka łąkowa (*Phleum pratense*),
- Wiechlina łąkowa (*Poa pratensis*),
- Groszek łąkowy (*Lathyrus pratensis*),
- Pięciornik gęsi (*Potentilla anserina*).

6. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przedmiotem inwentaryzacji były obszary chronionego krajobrazu zlokalizowane na terenie Gminy Ornontowice. Są to jary i doliny potoków:

- Potok Łąkowy łącznie z dopływami,
- Potok Leśny łącznie z dopływami,
- Potok Od Solarni łącznie z dopływami,
- Potok Ornontowicki łącznie z dopływami,
- Potok Z Bujakowa łącznie z dopływami.

Pomimo, iż ww. tereny zostały uchwalone jako obszary chronionego krajobrazu, nie odznaczają się one żadnymi specjalnymi walorami przyrodniczymi. Na żadnym z chronionych obszarów nie zidentyfikowano gatunków chronionych roślin zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin. Cenne gatunki drzew znajdujące się na terenie Gminy to zazwyczaj pojedyncze pomniki przyrody, które zlokalizowane są w innych obszarach Gminy Ornontowice. Wśród gatunków zwierząt zinwentaryzowano 3 gatunki objęte ochroną ścisłą i 1 gatunek objęty ochroną częściową zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Gatunki objęte ochroną ścisłą to:

- Bogatka zwyczajna (*Parus major*),
- Kawka zwyczajna (*Corvus monedula*),
- Kos zwyczajny (*Turdus merula*).

Gatunek objęty ochroną częściową to:

- Sroka zwyczajna (*Pica pica*).

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji zidentyfikowano również 1 gatunek inwazyjny: Dąb czerwony (*Quercus rubra*) zlokalizowany na terenie Doliny Potoku Od Solarni (okolice stawu). Gatunki inwazyjne są niebezpieczne dla rodzimej flory ponieważ w szybkim tempie i dużej liczbie osobników kolonizują nowe tereny i siedliska, dlatego też powinny być usuwane z terenów chronionych.

Wśród obszarów chronionego krajobrazu najbardziej cenne mogą się okazać tereny w okolicy stawu (Dolina Potoku Od Solarni), gdyż te obszary charakteryzują się największym zróżnicowaniem gatunkowym i siedliskowym.

7. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I FOTOGRAFII

7.1 SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1: obszary chronionego krajobrazu na terenie Gminy Ornontowice (źródło: opracowanie własne na podstawie www.gis.mikolow.eu).....	9
---	---

7.2 SPIS TABEL

Tabela 1: Zinwentaryzowane gatunki roślin i zwierząt w Dolinie Potoku Od Solarni (źródło: opracowanie własne).....	14
Tabela 2: Zinwentaryzowane gatunki roślin i zwierząt w Dolinie Potoku Łąkowego (źródło: opracowanie własne).....	20
Tabela 3: Zinwentaryzowane gatunki roślin i zwierząt w Dolinie Potoku Ornontowickiego (źródło: opracowanie własne).....	25
Tabela 4: zinwentaryzowane gatunki roślin w Dolinie Potoku Leśnego (źródło: opracowanie własne)	27
Tabela 5: zinwentaryzowane gatunki roślin w Dolinie Potoku Z Bujakowa (źródło: opracowanie własne)	29

7.3 SPIS FOTOGRAFII

Fotografia 1: Tablica Informacyjna na terenie obszaru chronionego krajobrazu Doliny Potoku z Bujakowa (FOT. CDE)	7
Fotografia 2: Zakazy obowiązujące na obszarach chronionego krajobrazu (FOT. CDE).....	8
Fotografia 3: Dolina Potoku Od Solarni (fot. CDE).....	10
Fotografia 4: Dolina Potoku Od Solarni (Fot. CDE).....	11
Fotografia 5: Dęby nad Potokiem Od Solarni (<i>Quercus</i>) (Fot. CDE)	12
Fotografia 6: Dolina Potoku Od Solarni – okolice stawu (Fot. CDE).....	12
Fotografia 7: Sit (<i>Juncus L.</i>) (FOT. CDE)	13
Fotografia 8: Dolina Potoku Od Solarni – okolice stawu (FOT. CDE).....	13
Fotografia 9: Dolina Potoku Od Solarni – niedaleko granicy z gierałtowicami (Fot. CDE).....	14
Fotografia 10: Dolina Potoku Łąkowego (FOT. CDE).....	16
Fotografia 11: Brzozy, dęby i Sosny nad Potokiem Łąkowym (FOT. CDE)	16
Fotografia 12: Leszczyna pospolita (<i>Corylus avellana</i>) (FOT. CDE)	17
Fotografia 13: Kalina koralowa (<i>Viburnum opulus</i>) (FOT. CDE).....	17
Fotografia 14: Dolina Potoku Łąkowego (FOT. CDE).....	18

Fotografia 15: Olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i>) (FOT. CDE)	19
Fotografia 16: Skrzyp olbrzymi (<i>Equisetum telmateia</i>) (FOT. CDE)	19
Fotografia 17: Dolina Potoku Ornontowickiego (FOT. CDE)	21
Fotografia 18: Dolina Potoku Ornontowickiego (FOT. CDE)	21
Fotografia 19: Krzew Dzikiej róży (<i>Rosa canina</i>) (FOT. CDE).....	22
Fotografia 20: Klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>) (FOT. CDE)	22
Fotografia 21: Dolina Potoku Ornontowickiego – rejon ogródków działkowych (FOT. CDE)	23
Fotografia 22: Dąb (<i>Quercus</i>) (FOT. CDE)	24
Fotografia 23: Orlica pospolita (<i>Pteridium aquilinum</i>) (FOT. CDE).....	24
Fotografia 24: Dolina Potoku Leśnego (FOT. CDE).....	26
Fotografia 25: Sosna zwyczajna (<i>pinus sylvestris</i>) (FOT. CDE)	26
Fotografia 26: świerk pospolity (<i>Picea abies</i>) (FOT. CDE)	27
Fotografia 27: Dolina Potoku Z Bujakowa (FOT. CDE).....	28
Fotografia 28: Brzoza Brodawkowata (<i>Betula pendula</i>) (FOT. CDE).....	29